Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

Asiantuntijalausunto

4.9.2023

EU/69/2023
EU/69/2023-MMM-168

MMM/Luonnonvaraosasto/
biotalousneuvos Anne Vehviläinen

Maa- ja metsätalousvaliokunta perjantai 08.09.2023 klo 09.00 / E 99/2018 vp

Maa- ja metsätalousministeriö kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto EU:n neuvoston päätelmistä.

Maa- ja metsätalousministeriö tukee biotalouden edistämistä EU:ssa ja Ruotsin puheenjohtajuuskaudella tekemiä neuvoston päätelmiä biotaloudesta.

Tausta

Suomessa biotaloudella tarkoitetaan taloutta, joka käyttää uusiutuvia biologisia luonnonvaroja resurssiviisaasti ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen. Tärkeimpiä uusiutuvia biologisia luonnonvaroja Suomessa ovat metsien, peltojen, maaperän, vesistöjen ja meren biomassa eli eloperäinen aines sekä makea vesi. Niitä hyödynnetään raaka-aineina ja jalosteina. Ekosysteemipalvelut ovat osa biotaloutta. Biotalous voi sisältää myös luonnonvarojen kestävään hyödyntämiseen pohjautuvien teknologioiden, sovellusten ja palvelujen kehittämistä ja tuotantoa.

Järjestyksessä toinen EU:n biotalousstrategia julkaistiin vuonna 2018 ja siitä valmisteltiin strategian edistymiskertomus vuonna 2022. Edistymiskertomus raportoi biotalousstrategian toimeenpanon toteutumisesta ja yleisestä biotalouden tilasta EU:ssa, sekä asemoi biotalouden uuteen poliittiseen kontekstiin.

EU:n biotalousstrategioita koordinoiva taho on komission tutkimuspääosasto (DG Research). Biotalousstrategioiden valmisteluun ja toimeenpanoon ovat osallistuneet lisäksi etenkin maatalouden pääosasto (DG Agri) sekä enenevästi Sisämarkkinoiden, teollisuuden, yrittäjyyden ja pk-yritystoiminnan pääosasto (DG Grow). Strategioiden yksi keskeinen toimeenpanoa tukeva väline ovat kansalliset biotalousstrategiat. Kansallisia biotalousstrategioita on noin12 EU:n jäsenmaassa ja niitä valmistellaan 6 jäsenmaassa.

Suomen kansallisen biotalousstrategian päivitys julkistettiin 1.4.2022. Strategian keskeisin tavoite on kaksinkertaistaa biotalouden arvonlisä vuoteen 2035 mennessä kiihdyttämällä biotalouden arvonlisän 3 %:n vuosikasvutaso 4 %:iin. Suomessa biotalouden arvonlisäys oli EUR 27,1 mrd vuonna 2021 (ennakkotieto) vastaten 12% kansantalouden arvonlisäyksestä. Vuoden 2035 tavoitteeksi on asetettu 50 mrd. euroa.

Postiosoite Postadress Postal Address	Käyntiosoite Besöksadress Office	Puhelin Telefon Telephone	Faksi Fax Fax	s-posti, internet e-post, internet e-mail, internet
Maa- ja metsätalousministeriö PL 30 00023 Valtioneuvosto	Hallituskatu 3 A Helsinki	0295 16001 +358 295 16001		kirjaamo.mmm@gov.fi

EU:n biotalouspolitiikassa tavoitellaan, että mahdollisimman moni maa valmistelisi kansallisen biotalousstrategian ja näin tarkastelisi uusiutuvien luonnonvarojen politiikkojaan entistä systemaattisemmin ja pysyisi tunnistamaan niiden tarjoamat mahdollisuudet. Maa- ja metsätalousministeriö korostaa, että kansalliset biotalousstrategiat ovat väline ohjata strategisesti biotalouden kestävän arvonlisän kasvattamista. On tärkeää, että mahdollisimman moni jäsenvaltio tai alue valmistelee oman strategian, lähtökohtana kansalliset tai alueelliset vahvuudet.

Ruotsin EU:n puheenjohtajuuskaudella biotalous oli aktiivisesti esillä. Ruotsissa järjestettiin kaksi EU-tason biotalouskonferenssia. Ruotsi käsitteli biotalouspolitiikkaan liittyviä asioita aktiivisesti maatalousneuvostossa, jossa hyväksyttiin ”Päätelmät biotalouden tarjoamista mahdollisuuksista nykyisten haasteiden valossa erityisesti maaseutualueilla”

Neuvoston päätelmät

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Ruotsin johdolla valmistellut päätelmät biotaloudesta olivat tarpeelliset ja kiinnittivät EU:n huomiota tärkeään asiaan. Maa- ja metsätalousministeriö nostaa seuraavat näkökohdat päätelmistä esille.

- Biotalous tarjoaa kestäviä kasvumahdollisuuksia koko EU:n alueella ja niin maaseutu-, rannikko kuin kaupunkialueilla. Uusiutuvat luonnonvarat tarjoavat mahdollisuuden tukea vihreän siirtymän kasvavaa raaka-aine ja materiaalitarvetta kestävästi. Tämä turvaa EU:n omavaraisuutta raaka-aineiden ja materiaalien suhteen sekä auttaa vastaamaan ruokaturva- ja energiakriiseihin.

- Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että EU päivittää vuoden 2018 EU:n biotalousstrategian ja sen toimintaohjelman vuoteen 2025 mennessä. Tämä tukisi sitä, että uusiutuvat luonnonvarat ja niiden tarjoamat kestävät kasvumahdollisuudet huomioidaan tulevaisuudessa nykyistä kokonaisvaltaisemmin EU:n eri politiikoissa. Tavoitteena olisi, että biotalouden ja uusiutuvien luonnonvarojen tarjoamia kestäviä ratkaisuja vähähiilisyyteen sekä EU-alueen huoltovarmuuteen tunnistetaan ja tunnustetaan merkittävänä osana erilaisia Euroopan vihreän kehityksen suunnitelmia ja strategioita, sekä niiden toteutusta, huomioiden kestävästi hyödynnettävissä olevan raaka-aineen määrä. Euroopassa hankitut, tuotetut ja valmistetut biopohjaiset tuotteet lisäävät myös EU:n resilienssiä, kokonaisturvallisuutta ja strategista autonomiaa.

- Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä eri EU:n politiikkojen välisen koherenssin parantamista sekä pitkän aikavälin kehyksen ennakoitavuutta ja toimenpiteiden jatkuvuutta EU-politiikoissa ja rahoitusinstrumenteissa biotalouden edistämiseksi koko arvoketju huomioiden. Tulevan politiikan tulee olla ennakoitavaa, johdonmukaista ja teknologianeutraalia. Ennakoitavuus tarkoittaa sitä, että esimerkiksi maankäyttösektorin sääntelyn sisällössä ei tehdä jatkuvasti isoja muutoksia. Parempi ennakoitavuus houkuttelee myös investointeja biotalouteen. Toimijoiden tulee voida luottaa sääntöjen pysyvyyteen ilman, että syntyy yllättäviä ja kohtuuttomia tilanteita.

- Tärkeää on myös huolehtia olemassa olevan biopohjaisen teollisuuden kannattavuudesta ja kilpailukyvystä, mikä mahdollistaa uudistumisen, arvonlisän kasvattamisen ja uusien tuotteiden ja palveluiden kehittämisen.

- Suomi näkee, että EU on vahva osaaja biotaloudessa. EU:n tulee kiinnittää huomio siihen, että se säilyy myös tulevaisuudessa vahvana biopohjaisten tuotteiden ja palveluiden osaajana. Tämä edellyttää edelleen panostamista tutkimukseen ja kehitykseen sekä sitä, että EU:n teollisuuspolitiikka tunnustaa nykyistä vahvemmin biopohjaisen teollisuuden roolin. On tärkeää, että EU:n biotalouspolitiikassa kiinnitetään entistä enemmän huomiota siihen, että sen vahva osaaminen biotaloudessa siirtyy myös investoinneiksi EU:ssa ja tuotteiksi markkinoille. Biotalous on vahvassa nosteessa kansainvälisesti ja useat alueet EU:n lisäksi vahvistavat biotalouspolitiikkojaan. Tämä lisää kilpailua biomassoista ja osaamisesta.

- Biotalous luo mahdollisuuksia maaseutualueiden elinkeinotoiminnan monipuolistamiselle, työpaikkojen luomiselle ja säilyttämiselle alueilla, sekä elinvoiman lisäämiselle ja paikallisiin resursseihin perustuvien arvoketjujen kehittämiselle. Biotalouden kehittämisellä voidaan parantaa alkutuotannon sekä laajemmin maaseudun ja muiden alueiden elinkeinojen kannattavuutta sekä ekologista, taloudellista sekä sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä esimerkiksi integroimalla alkutuottajat ja maaseudun pk-yritykset entistä paremmin biotalouden arvoketjuihin. Tämä voidaan saavuttaa lisäämällä resurssitehokkuutta ja alihyödynnettyjen sivuvirtojen käyttöä maa-, elintarvike-, metsä- ja kalataloudessa sekä vesiviljelyssä ja jalostavassa yritystoiminnassa. Kestävyyttä tulisi pystyä seuraamaan ja todentamaan kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti yrityksen tai toimijan kokoluokkaan suhteutetulla tavalla ja koko arvoketju huomioiden.

- Biokaasun ja biometaanin avulla voidaan vauhdittaa maatilojen ja maaseutuyritysten siirtymistä fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energiamuotoihin. Jotta tämä voidaan saavut-taa, biokaasun ja biometaanin tuotannon ja käytön mahdollisuudet pitää huomioida muun muassa maatalouteen, ympäristöön, ilmastoon ja liikenteen vaikuttavissa EU:n politiikoissa. Suomi huomioi, että biotalous on otettu uutena tavoitteena käyttöön EU:n yhteisessä maatalouspolitiikassa (YMP) ja näkee hyödyllisenä, että komissio seuraa, miten biotaloutta uutena YMP:n erityistavoitteena on edistetty jäsenvaltioissa.

Liitteet

Jakelu

Tiedoksi